

Į Steigiamąjį Seimą buvo išrinkta 112 atstovų. Įvairiais skaičiavimais rinkimuose dalyvavo 90 procentų rinkėjų. Lietuviai gavo 91, žydai 5,9, lenkai 2,6 procentus balsų.

Steigiamojo Seimo laikotarpyje (jis truko 28 mėnesius) posėdžiavo 17 iš Vilkaviškio krašto kilusių atstovų, rinktų Marijampolės, Vilkaviškio ir Kauno rinkiminėse apygardose. Į Seimą išrinktos dvi mūsų kraštietės moterys. Tai Magdalena Draugelytė – Galdikienė (beje, į Seimą išrinktas ir jos brolis Eliziejus) iš Bardauskų ir mokytoja Ona Muraškaitė - Račiukaitienė, kilusi iš Kybartų, išrinkta Marijampolės rinkiminėje apygardoje.

Suskaičiavus rinkimų balsus išaiškėjo, kad rinkimus laimėjo Krikščionių demokratų blokas (KDB), kurį sudarė Krikščionių demokratų partija, Lietuvos ūkininkų sąjunga ir Lietuvos darbo federacija, laimėję 59 vietas (daugumą). Antrieji – Valstiečių liaudininkų blokas (29 vietas), tretis – Lietuvos socialdemokratų partija (14 vietų), 10 vietų gavo tautinės mažumos.

Steigiamasis Seimas atliko didžiulį darbą teisiškai tautos vardu atkūręs valstybę ir įtvirtinęs jos nepriklausomybę. Šis Seimas įtvirtino vakarietiškos demokratinės, parlamentinės valstybės principus, tikėjimo, sąžinės ir žodžio laisvę; lyčių ir tautų lygybę pagal įstatymą; asmens neliečiamumą ir jo privačios sąžinės ir žodžio laisvę. Lietuvos Valstybės Taryba ir Steigiamasis Seimas užbaigė tautinio atgimimo laikotarpį. Šis Seimas priėmė nuolatinę valstybės Konstituciją, žemės reformos įstatymus, svarstė ir priėmė įvairias valstybės gyvenimo sritis reguliuojančius įstatymus (pvz., įvedė Lietuvoje metrinę matų, saikų ir svorių sistemą, įvedė Vidurio Europos laiką). Šis Seimas vykdė visų lygių vykdomosios valdžios įstaigų kontrolę, šiuo laikotarpiu sutvirtėjo tarptautinę Lietuvos padėtis. Per pustrėčių metų Lietuvą *de jure* pripažino šešiolika valstybių.

Steigiamojo Seimo Prezidiume dirbo mūsų kraštiečiai: pirmasis sekretorius, turėjęs sprendžiamąjį balsą – iš Balsupių kaimo kilęs, po I-ojo Pasaulinio karo dirbęs Žemės ūkio ministerijos įgaliotiniu Vilkaviškio apskrityje Vladas (Ladas) Natkevičius. Pirmasis vicepirmininkas – Jonas Staugaitis, kilęs iš Paežerių valsčiaus. Būdamas Steigiamojo Seimo vicepirmininku 1920 m. gruodžio 13–27 d. J. Staugaitis vadovavo Lietuvos delegacijai derybose su Lenkija Varšuvoje. Delegaciją daugiausia sudarė Steigiamojo Seimo nariai. Aktyviai dalyvavo Steigiamojo Seimo posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi tiek vidaus, tiek užsienio politikos klausimai. Jo siūlymu Steigiamojo Seimo statutas buvo papildytas nuostata, leidžiančia iš Seimo posėdžio pašalinti tvarką pažeidusius parlamentarų. Jonas Staugaitis dažnai, ypač Seimo darbo pradžioje, pirmininkaudavo Steigiamojo Seimo posėdžiams, pasižymėjo gebėjimais moderuoti politizuotas diskusijas, „atšaldyti“ impulsyvius parlamentarų. Kartu jis buvo principingas, atvirai reiškė ir gynė savo įsitikinimus. Jonas Staugaitis buvo ir Pirmojo Seimo vicepirmininkas, o Antrojo ir Trečiojo – Pirmininkas.

Valdančioji dauguma sutiko patvirtinti iš mišrių frakcijų sudarytą ir 1920 m. birželio 23 d. dar vieno kraštiečio Kazio Griniaus (valstiečio liaudininko) sudarytą Vyriausybę. Vidaus reikalų ministro postą užėmė Eliziejus Draugelis, jo sesuo M. Draugelytė daug nuveikė kuriant švietimo sistemą Lietuvoje bei ginant moterų teises. Tai jos nuopelnas, kad Seimo nutarimu pirmasis gegužės sekmadienis skirtas pagerbti Lietuvos motinas.

Vilkaviškio krašte palaidoti keturi Steigiamojo Seimo nariai: Liudas Brokas Alvito kapinėse, Jonas Andziulis Paežeriuose, Vincas Grajauskas Žaliojoje, Jeronimas Plečkaitis Vilkaviškyje.

Paežerių dvaro kieme surengta paroda, skirta vilkaviškiečiams Steigiamojo Seimo nariams. Ją aplankę (laikydamiės karantino taisyklių) galėsite plačiau susipažinti su Valstybės nepriklausomybės įstatyminio įtvirtinimo Steigiamajame Seime istorija. Su seimo narių biografijomis galima susipažinti Lietuvos Respublikos Seimo tinklapyje https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=7279&p_k=1

Istorikas, muziejininkas Antanas Žilinskas

Nuotraukoje: Lietuvos Steigiamojo Seimo prezidiumas (iš kairės): sekretorius Naftalis Fridmanas, pirmasis sekretorius Ladas Natkevičius, pirmasis vicepirmininkas Jonas Staugaitis, Steigiamojo Seimo Pirmininkas Aleksandras Stulginskis, antrasis vicepirmininkas Justinas Staugaitis

Kaunas, 1920 m. | Fotografas nenurodytas, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka;

K. Inkratos nuotraukoje: ekspozicija Paežerių dvare;